

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Disputationvm De Censuris In Communi,
Excommunicatione, Suspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

1 Vtrum interdictum generale loci priuet ibi Ecclesiastica sepultura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

runt, quam in contumaciis; & quod aliqua materia sit grauius respectu horum, quæ comparatione aliorum sit leuis. Sæpe etiam accidere potest, vt hæc culpa sit leuis ex quadam pia intentione, licet indifcreta; quod prudenter pensandum est secundum occurrentes circumstantias.

10
Que denū-
ciatio in-
terdicti re-
quiratur
ad hanc
culpam.

Vt autem nunc hæc culpa locum habeat necessarium est, vt interdictum denunciatum sit, ob Extrauag. *Adeuitanda*. Alqui etiam addunt oportere, vt ab Ecclesia matrice seruetur, si interdictum generale sit, argumento Clementinæ primæ, de Sententia excommunicationis. Sed non opinor esse hoc necessarium, nam sufficit censuram esse denunciata iuxta prædictam Extrauagantem, vbi vnusquisque eam seruare teneatur in eo, quod ad ipsum spectat. Vnde si in aliquo casu Ecclesia principalis interdictum non seruauerit, poterit id conferre ad euitandam excommunicationem latam in illa Clementina. de Sentent. excommunicationis, quia illa solum fertur in religiosos, qui in sua Ecclesia non seruant interdictum, quando Ecclesia loci illud seruauit: non vero conferet ad tollendam obligationem seruandæ censuræ sufficienter denunciata; quod recte sentit ibi Glossa verbi *Sabaiere*: & idem sentit, licet subobscure, Couarruias dicto §. 2. n. 3.

Glossa
Couarr.

11
Alia codi-
cio vt obli-
gatio ser-
uandi in-
terdictum
teneat.
C. Petisti,
de Priuil.

Additur etiam iniure, vt hæc obligatio seruandi interdictum in aliis oriatur, necessarium esse, vt ab his, propter quos latum est, seruetur, vt sumitur ex cap. *Petisti*, de Priuilegiis. Per eos autem, propter quos interdictum dicitur esse positum, non intelliguntur illi, qui causam dederunt interdicto: nam eorum transgressio, & contumacia non debet esse occasio relaxandi interdictum, quod in eorum profectum redundaret: sed intelliguntur illi in quorum gratiam positum est interdictum: nam si ipsi non seruant, non merentur, vt Ecclesia alios prohibeat à diuinis in gratiam eorum. Atque ita non liberantur alii hoc onere ex facto aliorum, quod per se se consideratum inordinatum fuerat, sed ex benigna interpretatione, & concessione Ecclesiæ, vt in eodem iure declaratur. Vnde, si interdictum, in vnius gratiam positum esset, satis est quod ille non seruet: Si autem esset latum in gratiam multorum, oportebit vt saltem à maiori parte non seruetur: Necessè est etiam, vt interdictum non obseruent perseveranter, seu tali modo vt animum perseverandi significant: nam vna vel alia transgressio per occasionem non satis est, vt simpliciter dicantur non seruare interdictum, & consequenter, nec vt ea de causa suspendatur vel tollatur: atque hunc in modum intelliguntur textum illum Doctores communiter. Estque hæc exceptio ad omnes alias prohibitiones huius interdicti localis applicanda, nam potius est quædam reuocatio, vel suspensio interdicti, illa occasione facta à iure, & ideo cessant omnes prohibitiones non solum ad laicos, sed etiam ad clericos pertinentes. Quapropter idem dicendum erit in omnibus casibus, in quibus interdictum iure, vel ab homine suspenditur pro ratione suspensionis, vt supra tactum est, & in sequentibus latius dicetur.

12
In quibus
casibus pos-
sit laicus
interesse
diuinum re-
pote inter-
dicti.
Primus.

Quomodo autem ratione priuilegii, vel ob aliam occasionem possit laicus aliquando interesse diuinis, in superioribus sufficienter tactum est: omnis enim casus ad tres reducitur. Primus est quando quis habet priuilegium à Romano Pontifice concessum: solus enim ille id concedere potest, vt dixit Glossa in cap. *Ad hæc*, de Appellat. in fine, vbi etiam Panormitan. num. 4. & alii idem sentiunt. Quod latius examinabimus infra agentes de Suspensione interdicti. Secundus casus est, quando laicus est familiaris alterius singularis personæ, quæ priuilegium habet, eamque comitatur iuxta cap. *Licet*, de Priuilegiis. Tertius est, quando clericus indiget aliquo ministerio laici, vt sacrum officium peragat modo libi licito, vt in superioribus declaratum est.

Tertia conclusio.

Vltimo dicendum est, Ob meram transgressionem interdicti, quam laici committunt se ingerendo diuinis officiis nullam penam, vel censuram incurrere. Probatur, quia nulla in iure inuenitur. Dixi autem, Ob meram transgressionem, &c. nam si laicus aliquo speciali modo concurrat ad celebrationem contra interdictum: vel speciali pertinacia interdictum violet, sic sunt aliqui casus in iure expressi, in quibus ob eam causam specialem censuram incurrit: Iuxta Clement. 2. de Sententia excommunicationis. Vbi excommunicantur ipso facto laici, qui cogunt quempiam celebrare diuina officia in loco interdicto, vel prohibitis publice vocant, vt diuinis officiis in loco interdicto celebratis inter sint: vel prohibet, nec interdicti, qui Missæ interfunt, exeat postquam à celebrantibus moniti sunt: & tandem excommunicantur etiam ipsi interdicti, qui post similem monitionem non exeant: quos omnes casus supra late exposuimus agentes de Excommunicatione. Vnde laicus nunquam fit irregularis immediate propter violationem interdicti, vt notauit Couarruias in c. *Alma*, part. 1. §. 1. nu. 3. quia in iure non est expressum: & a fortiori patet ex supra dictis, quod clerici etiam ipsi, si ad diuina concurrant non modo proprio clericorum, sed communi laicorum, non fiunt irregulares.

DISPUTATIO XXXV.

De tertio effectu interdicti, qui est: ecclesiastica sepultura, vel ingressus Ecclesiæ priuatio.

TERTIVS effectus interdicti, quem in superioribus supposuimus, est priuatio ecclesiasticæ sepulturæ, qui nunc superest declarandus: cum eo vero coniungimus alium, qui licet vniuersalis non sit, interdum adiungi solet, & habet proportionem quandam cum priori: quia per vnum priuatur viuus, ne Ecclesiam ingreditur per alium vero priuatur defunctus, ne in eam inferatur. Vtrumque ergo in hac disputatione expeditimus.

SECTIO I.

Virum omne interdictum generale loci priuati ecclesiastica sepultura.

EFFECTUS expressus est in iure: est autem singulis interdictis applicandus cum proportionem illis accommodata, & moderationibus vel exceptionibus in iure ipso declaratis: quæ in interdicto generali loci plures sunt: & ideo de illo prius in particulari dicemus, & consequenter de aliis.

Dico ergo primo, per interdictum generale loci prohibitum est, ne aliquis in illo loco ecclesiasticam sepulturam accipiat: nisi sint personæ, quæ à iure vel ab homine priuilegium, seu exceptionem super hoc habeant. Conclusio est expressa in cap. *Quod in te de Penitentia* & remissione, & sumitur ex cap. *Cum & plantare*, §. *Quod si*, & cap. *Ve priuilegia de priuilegiis*, & cap. *Episcoporum*, eodem tit. ubi, in 6. & Clementina prima de sepulturis. Ratio solum est, quia ita statutum est ob maiorem rigorem ecclesiasticæ disciplinæ: & vt fideles magis graui inter-

interdictio maiori diligentia eius causam tollendam procurant. Hoc autem adeo verum est, ut non solum adultis fidelibus, sed etiam infantibus baptizatis huiusmodi sepultura deneganda sit. Quia iura simpliciter, & absolute loquuntur, & hic actus æque locum habet in infantibus, ac in adultis: Quia corpus, quod sepelitur mere passivum se habet, & ex parte eius rationis actus non requiritur, & ideo quoad hanc prohibitionem, æque sunt apta corpora infantium, ac adultorum. Imò hæc prohibitio ad ipsos viuentes proprie refertur, & sic prohibet, ne in tali loco sepulturam alicui tradant: obligat ergo ne infantibus etiam sepultura ecclesiastica detur. In quo est magnum discrimen inter hanc prohibitionem, & aliam de audiendis officiis, quia illa requirit actum rationis, quod bene notavit Couarruias in c.

A hoc privilegio: quia solum gaudent privilegio fori Clerici & Canonici, si quis suadente, & notarunt Couarruias supra, & Nauarrus cap. 27. n. 173. & 174. qui hoc limitat, nisi contrarium habeat consuetudo præscripta in clericis coniugatis cum unica virgine, unde indicat generalem regulam, nimirum, quoties sic clerici coniugati licet admittuntur ad divina tempore interdicti ad modum aliorum clericorum, licite etiam sepeliri in loco sacro; quam regulam veram censeo: quia & est eadem ratio utriusque effectus, & quia illi quoad hoc negotium interdicti, adhuc manent, & computantur in clericorum numero. Præterea non gaudent hoc privilegio degradati seu realiter depositi, quia inter clericos non computantur; quod si esset, si depositio sit tantum verbalis: quia hæc non tollit privilegia, ut supra videbimus.

Comprehenduntur vero nomine clericorum omnes personæ ecclesiasticæ, quæ licite divinis interfunt, & suo modo illa celebrant tempore huius interdicti, de quibus supra dictum est; & vltus ipse ac consuetudo ita explicare videtur hoc privilegium. Et ratio etiam id exigit: nam, si in his, quæ spectant ad rigorosam observationem interdicti clericorum nomine omnes hæ personæ comprehenduntur, etiam in hoc favore comprehendendi debent.

Tandem additur ibi moderatio servanda in usu huius privilegii. Et requiritur quatuor conditiones: Prima, ut sepultura detur in cimiterio Ecclesiæ: unde non videtur concedi, ut intra Ecclesiam sepeliri possint: non enim sine causa fit illa loci specificatio. Nam cum omnis locus sacer esset negatus ex vi interdicti, & solum concedatur minus nobilis, & accessorius locus, non videtur concedi principalis, sed potius tacite denegari. Unde etiam est regula iuristarum superius tacta, nomine Ecclesiæ comprehendendi cimiterium: non vero è contrario: quia accessorium sequitur principale: & non è contrario, Hæc vero interpretatio, quamvis appareat rigori verborum consentanea, nimis tamen rigorosa existit. Et quæ difficile creditur solum illum locum concedi clericis in sepulturam, qui minus decens videtur, statui, & dignitati eorum: & ideo fortasse nomine cæmeterii significatus est omnis locus aliquo modo sacer ad fidelium sepulturam destinatus: nam quia olim frequentius sepeliri solebant fideles in cæmeteriis, ideo ex frequentiori usu omnis locus ecclesiasticæ sepulture sub illa voce comprehensus est. Atque hæc interpretatio sicut favorabilis est: ita communiter recepta videtur. Et fundari optime potest in Clementina de Sepulturis.

Secunda conditio est, ut fiat sine pulsatione campanarum. In qua idem servandum est, quod supra in simili adnotavimus de divinis officiis. Tertia, ut fiat cessantibus solennitatibus omnibus. Quod intelligendum est de solennitatibus ecclesiasticis, quibus divina officia peragi, & corpora mortuorum deferri solent: nam alia, quæ pertinent ad humanum honorem, non pertinent ad prohibitionem interdicti. Quarta est, ut cum silentio tumulentur. Circa quam dubitari potest, an prohibeatur non solum cantus, sed etiam Psalmorum, aut officii mortuorum recitatio. In quo distinguendum cenleo vel ex vi illius iuris, vel ex vi capituli Alma. Item de recitatione officii intra ecclesiam, vel per viam cum defertur corpus defuncti, aut cum in cæmeterio tumulatur. Ex vi ergo illius iuris videtur quidem prohiberi non solum cantus, sed etiam omnis publica recitatio ecclesiastici officii submissa voce facta: qualis nunc permittitur ex cap. Alma. hoc enim in rigore significat verbum illud, Sub silentio, quando enim iura volunt concedere celebrationem ecclesiastici officii, non videntur verbis similibus: sed expresse concedunt, ut possint divina officia dici voce submissa: hic autem omnino silentium postulat.

Quapropter ex vi huius concessionis non possit

Bbb 4 set

Etiam in infantibus habet locum absolutio.

Couarr. Altit. p. 1. §. 4. n. 5. Quid sit sepultura ecclesiastica. Et loco interdicti possunt deferri corpora, & alia sepiunt.

Theologi, d. 18. c. 22.

Limitatio censuræ.

Quantum sententia clericorum privilegia, circa hanc penam.

Clerici & Canonici, si quis suadente, & notarunt Couarruias supra, & Nauarrus cap. 27. n. 173. & 174. qui hoc limitat, nisi contrarium habeat consuetudo præscripta in clericis coniugatis cum unica virgine, unde indicat generalem regulam, nimirum, quoties sic clerici coniugati licet admittuntur ad divina tempore interdicti ad modum aliorum clericorum, licite etiam sepeliri in loco sacro; quam regulam veram censeo: quia & est eadem ratio utriusque effectus, & quia illi quoad hoc negotium interdicti, adhuc manent, & computantur in clericorum numero. Præterea non gaudent hoc privilegio degradati seu realiter depositi, quia inter clericos non computantur; quod si esset, si depositio sit tantum verbalis: quia hæc non tollit privilegia, ut supra videbimus.

Gaudet hoc privilegio omnes personæ ecclesiasticæ.

Limitatur prædictum quatuor conditionibus. 1. ut fiat in cimiterio Ecclesiæ. 2. ut fiat sine pulsatione campanarum. 3. ut fiat cessantibus solennitatibus omnibus. 4. ut fiat cum silentio.

Dabitur decideret.

set dici Missa, nec responsoria cum vestibus sacris, & solenni asperione aquæ benedictæ, &c. Tamen supposita concessione cap. Alma, licite possunt intra Ecclesiam dici Missa, & qualibet alia officia sacra pro defuncto clerico sepeliendo cum circumstantiis ibi requisitis: quia ex vi illius iuris possunt qualibet officia diuina celebrari illo modo in Ecclesia generatim interdicta: ergo & Missæ, & officium defunctorum: ergo, coniungendo simul hæc duo iura, poterit clericus sepeliri cum huiusmodi officio. Et eadem ratione in illis festiuitatibus, in quibus ibidē conceditur cum tota solennitate diuina officia celebrare, licebit etiam cum eadem officium mortuorum dicere in sepultura clerici: quia, licet ex vi cap. Alma, sepultura non liceat, ut statim dicemus; tamē supposita concessione sepulture, alio iure facta, licitum est adiungere officium vel solennitatem in alio iure per se concessam: Vnde quoad partem derogatam est illud ius antiquum per hoc nouum. Si- cut etiam censeo, licet nunc non liceat sepelire laicos in loco sacro tempore interdicti, licere tamē pro eis Missas, & officia diuina facere cum moderatione c. Alma, quia illa concessio generalis est de omnibus diuinis officiis, & pro quacunque causa iusta, vel persona non excommunicata.

Hinc vero colligo, non licere hoc diuinum officium, vel Psalmos alternis choris Ecclesiastico more dicere per vias deferendo corpus defuncti: neque etiam in cæmeterio dum sepelitur, sepulturam benedici, &c. si cæmeterium sit apertum & publicum, ita ut ianuus claudi non possit. Ratio est, quia ex vi dicti capit. Quod in te, hoc est prohibitum, & per ca. Alma: non est concessum: quia non possunt seruari conditiones requisitæ ad diuina officia faciendā, præcipue illa, quod fiant ianuus clausis. Item, quia est contra finem, ob quem illæ conditiones requiruntur, scilicet, ut officia illa à personis prohibitis non audiantur: illæ enim nullo modo vitari poterunt, moraliter loquendo, si per vias, vel in cæmeterio publico talia officia dicantur. Intelligendum autem hoc est de ecclesiasticis officiis, quæ à clericis publico ritu dici solent, ut supra declarauimus: nam preces priuatæ, quæ à laicis dici possunt recitari tunc poterunt, quia non sunt prohibita tempore interdicti. Si tamen intra Ecclesiam corpus sepelitur, iuxta opinionem probabilem supra positam: tunc licebit qualibet officia diuina facere cum moderatione c. Alma, dum corpus traditur ecclesiasticæ sepulture. Atque tota hæc doctrina consentanea est his, quæ traduntur D. Anton. in tract. de Interdict. & Syluest. verb. Interdictum, quæst. 8. & alii.

An priuilegium per verba generalia concessum comprehendat hunc effectum ecclesiasticæ sepulture.

Vltimo addimus dictam limitationem propter alia priuilegia specialia, quæ super hoc concedi possunt, & solent. De quo, quia ad factum spectat, solum possumus admonere, ut vnusquisque consulat sua priuilegia, & verba illorum, atque id seruet, ut intelligat quid sibi concessum sit. Inquiri autem posset, quis valeat huiusmodi priuilegium concedere, & specialiter de Episcopo: nam de Summo Pontifice nullum est dubium: sed de hoc dicemus commodius infra agentes de suspensione interdicti. Circa verba autem ipsorum priuilegiorum dubitari solet, an si per generalia verba concedatur alicui, ut possit interesse diuinis officiis, censeatur concessa ecclesiastica sepultura; & similis quæstio est, an ex vi cap. Alma, liceat in dictis festiuitatibus ibi priuilegiatis corpora laicorum sepelire publico, & solenni ritu. Videtur enim in vtroque dubio affirmandum esse; quia sepultura ecclesiastica est v-

num ex diuinis officiis: ergo comprehenditur sub generali concessione, maxime cum fauores ampliandi sint. Atque hanc sententiam in vtroque casu proposito tenuit Angelus verbo Interdictum, num. 35. & 36. secus Caldericum, idem Syluester verbo Interdictum, quæst. 2. & 8. Et fundatur primo, quia sepultura Ecclesiastica præcipue prohibetur ratione diuini officii: & ideo postquam diuinum officium permissum est, etiam sepultura ecclesiastica censetur permissa. Secundo, quia cui communicamus viuus, possumus etiam communicare defuncto, argumento cap. A nobis, 2. de Sententia excommunic. ergo cum viuus admittitur ad diuina officia, ei consequenter conceditur, ut post mortem habeat Ecclesiasticam sepulturam.

Quod si obiciatur, sequi ex hac sententia, licere nunc sepelire tempore interdicti fideles quibuscumque diebus, cum moderatione c. Alma: quia si diuina officia cum illa permittuntur, etiam permittetur Ecclesiastica sepultura, iuxta primum fundamentum hic positum. Respondentur negando consequentiam: quia licet diuina officia clericis permittantur, tamen ex vi cap. Alma, non permittitur laicis eis interesse: & ideo nec post mortem eis conceditur Ecclesiastica sepultura: quia quibus non communicamus viuus, nec communicamus defunctis. At vero si priuilegium habeant audiendi diuina, iam cum eis communicatur viuus: & ideo quocumque die poterant in loco sacro sepeliri, seruatis conditionibus cap. Alma mater. Hæc sententia, ut Couarruias dixit, est benigna, in rigore tamen iuris non videtur vera.

Dicendum ergo censeo, relaxationem, vel suspensionem interdicti, vel priuilegium, si sit præcisè ad audienda diuina, ex vi verborum non extendi ad Ecclesiasticam sepulturam. Hæc est communior sententia Iuristarum cum Glossa in Clementina de Sepulturis in principio: & Couarruias in cap. Alma, part. 2. §. 5. numer. 6. eam sequi videtur, licet non omnino constanter: eandem tenet Maiolus lib. 3. de Irregularitate: cap. 23. num. 8. Ratio præcipua est, quia hi tres effectus priuationis, Sacramentorum, diuinorum officiorum, & sepulture Ecclesiasticæ distinde numerantur in iure, cap. Si ciuitas, de Sententia excommunic. & cap. Episcoporum, de Priuilegiis, eodem lib. Vnde constat esse distinctos, & in rigore verborum vnum sub alio non comprehenditur: ergo nullum est fundamentum, ut priuilegium, vel legem quantumuis fauorabilem ab vno ad alium extendamus: quia ampla beneficii interpretatio contineri semper debet sub verborum proprietate. Preterea fallum est, sepulturam sacram ut sic contineri sub diuino officio, aut solum propter diuinum officium prohiberi: ergo licet quis admittatur ad diuina officia, non propterea ei conceditur Ecclesiastica sepultura. Consequentia est clara: quia si illa sunt diuersa, & vnum quodque per se prohibetur, & non vnum dependenter ab alio, restitutio vnus, nec formaliter, nec virtute est restitutio alterius: sicut in superioribus dicebamus, concessio vsu Sacramentorum, non concedi diuina officia, neque è conuerso, nisi ubi est aliqua connexio. Antecedens vero patet quoad priorem partem, quia sepultura sacra nihil aliud est, quā participatio loci sacri post mortem, officium autem diuinum cōsistit in aliqua publica oratione, vel sacrificio, vel cæremoniis eius. Et patet etiam è cōtrario: quia si quis esset prohibitus à diuinis officiis, & in iure non esset expressum, non esset ideo priuatus Ecclesiastica sepultura: sicut nunc qui est interdictus à diuinis officiis, non est interdictus ab ingressu Ecclesiæ: quia hæc sunt diuersa, & non necessario connexa: ergo & è contrario, qui ad vnum restituitur, non propterea restituitur ad aliud. Denique vtrumque videtur in iure expressum: nam in cap. Quod in te, de Pœnitent. & remiss. ad-

Pars affirmans.

admittuntur Clerici ad Ecclesiasticam sepulturam, A
sine diuino tamen officio ex vi illius textus, vt supra
declarauit: & ita constat, Ecclesiasticam sepulturam,
per se concedi absque diuino officio. E contrario
vero in cap. Cum & plantare, §. Quod si, de Priuilegiis,
permittuntur diuina officia in Ecclesia interdicta
per quoddam priuilegium: negatur tamen nihilo-
minus Ecclesiastica sepultura. Et ita etiam constat,
sepulturam non tantum propter diuinum officium,
sed per se negari: imo etiam constare, sub concessio-
ne diuinorum officiorum non comprehendi Eccle-
siasticam sepulturam, saltem ergo esse solum propter
officia prohiberi.

12. Dices: prohibito alicui ingressu Ecclesie, prohi-
bentur diuina officia in Ecclesia, cap. Item, de Sen-
tentia excommunicationis, c. 6. ergo & e contrario, si ali-
cui conceduntur diuina officia in Ecclesia, concedi-
tur etiam ingressus in Ecclesiam: ergo si alicui con-
ceditur participatio diuinorum officiorum in Ec-
clesia, etiam post mortem eidem conceditur ingres-
sus in Ecclesiam, & permanere in illa, etiam post
mortem: quod fit per sepulturam sacram. Respon-
detur, committi æquiuocationem in illatione: nam
in primis aliud est loqui de presentia, aliud de par-
ticipatione diuinorum officiorum: participant enim
etiam abentes de fructu sacrificii, vel diuini
officii, si pro eis offeratur, seu dicatur. Vnde non
solum quicumque laici non priuilegiari, sed etiam
interdicti, si excommunicati non sint, possunt esse
participes sacrificiorum, & diuinorum officiorum,
licet eis interesse non possint. Non ergo recte fit
illatio à participatione ad presentiam, & ideo non
est simile quod affertur: nam cui conceditur cele-
bratio, vel assistentia diuini officii in Ecclesia, etiam
conceditur ingressus; quia necessario præsupponit-
ur: quando vero conceditur absoluta celebratio
diuinorum officiorum in tali loco, vel pro tali de-
functo, non propterea conceditur illi sepultura in
tali loco: quia hæc non necessario præsupponitur,
vt per se notum est. Vnde sæpe aliquis habetius, vt
pro ipso dicatur officium post mortem in aliquo
loco, non tamen vt ibi sepelatur.

13. Ex quo etiam certum esse censetur, ad dicendum
nunc officium, vel sacrificium offerendum pro
quocunque defuncto non excommunicato nullum
priuilegium esse necessarium, cum tamen ad admit-
tendum illum ad sepulturam necessarium sit. Ratio
est, quia illa oblatio, vel participatio non est prohi-
bita ex vi interdicti. Adde vero non esse improba-
bile, quod ex vi priuilegii audiendi diuina officia,
possit corpus alicuius post mortem ad Ecclesiam
deferri, vt in eius presentia exequatur, & diuina offi-
cia dicantur, dummodo illis finis extra locum sa-
crum sepelatur. Et in dicendis officiis seruetur mo-
deratio, cap. Alma, extra illas festiuitates priuilegia-
tas, nam in illis poterunt talia officia publice, & de
more fieri. Imo in illis diebus absque alio priuilegio
poterit hoc fieri cum quolibet defuncto non exco-
municato; quia si esset viuus, posset admitti ad di-
uina officia, & post mortem ex vi illius presentie
ad hoc tamen quodammodo admittitur, & non ad
Ecclesiasticam sepulturam.

16. Quinetiam dici potest, semper posse fieri non
obstante interdicto, cum quocunque fidei non ex-
communicato absque alio priuilegio seruata ex par-
te diuinorum officiorum moderatione, cap. Alma:
quia corporalis presentia cadaveris ad diuina offi-
cia nullibi prohibita est ex vi interdicti, sed sola Ec-
clesiastica sepultura, quæ est res diuersa, & separabi-
lis ab altera. Sub prohibitione autem, per quam
laici excluduntur à diuinis, non videtur contineri,
quod defunctorum corpora non possint in Eccle-
siam deferri, vt illis presentibus officia dicantur:
quia, vt supra dicebamus de infantibus, ibi solum
prohibetur presentia humana, quæ includat actum
rationabilem, qui per verbum audiendi diuina in-

dicatur, cuius capax non est corpus defuncti. Est er-
go hoc probabile, mihi tamen dubium, tū propter
vsum, tum etiam quia saltem per quandam analo-
giam illa censetur quædam presentia humana eo
modo, quo ille censetur idem homo: & ad moralē
æstimationem, quæ in his rebus maximè confide-
ratur, multum valet hæc analogia, & communis ap-
prehensio: tamen supposito priuilegio, videtur tolli
omne dubium.

17. Atque hinc constat, quam vim possit habere in
presenti illud axioma: Cui communicamus viuus, etiam
possumus communicare defuncto: & in quo sensu male
applicetur. Ad concludendum ergo id, quod alia
opinio intendit de sepultura Ecclesiastica, non re-
cte applicatur, quia debet intelligi respectu earun-
dem rerum, & supposita capacitate, nam à diuer-
sibus non fit illatio; hæc autem tria distincta, & diuersa
prohibentur: & ideo licet in vno, id est in officiis di-
uinis communicamus viuus, non sequitur in alio, id
est in sepultura communicare defuncto: sicut nec
sequitur, cum eodem viuus si communicamus in of-
ficiis, communicare in sacramentis, nisi vtrumque
concedatur item alicuius communicationis ex ca-
pax homo viuus, cuius non est capax defunctus, &
e contrario. In auditione enim officiorum non co-
municat defunctus, nec in sepultura communicat
uiuus, nisi quatenus ius, vel facultas illius homini,
dum viuit, conceditur, vt illa post mortem vtatur:
& hoc priuilegium fuisse in presenti necessarium.
Solum ergo potest inferri ex illo principio, eum, qui
dum viuit, habet priuilegium sepulture, posse illo
post mortem gaudere: vel etiam admitti potest iux-
ta dicta, eum, qui habuit priuilegium assistenti di-
uinis officiis, etiam post mortem posse suo modo eis
interesse, dummodo sepultura Ecclesiastica non
trahatur, quamuis hoc fortasse non sit in vfu: quia
non multum curant homines de illa funerali præ-
sentia, si corpus non est datum Ecclesiasticæ sepul-
ture. Et per hæc satis responsum est ad fundamenta
contrariæ sententiæ.

18. Solum superest aduertendum, hæc omnia pro-
cedere, quando priuilegium loquitur in particulari
de diuinis officiis, seu auditione illorum nam si ge-
neralius cõcedat tali personæ, vt admittatur ad di-
uina, illa sane videtur generalius suspensio interdi-
cti quoad omnes effectus eius, respectu talis perso-
næ. Cuius argumentum sumo ex cap. Si sententia, de
Sententia excommunicationis, ibi: Vno interdicto
ipsum alius licet ad iuratur ad diuina, id est, alius in-
terdictus non est: per illa ergo verba significatur ex-
clusio, vel suspensio (iuxta subiectam materiam) o-
mnium effectuum interdicti.

De pœna, & culpa violentium interdictum quoad
sepulturam Ecclesiasticam.

19. Vltimo (ne specialem quætionem de hoc fa-
cere oporteat) addendum est, grauem pœnam
esse in iure ipso impositam his, qui interdictum
violant quoad hunc effectum: quod est sufficiens
indicium illam esse grauem culpam. Prior pars con-
stat ex Clementina 1. de Sepulchris, vbi excommu-
nicatio ipso iure fertur in eos, qui in loco interdi-
cto aliquem sepeliunt. Quam censuram attigi supra
disputatione 23. sectione 5. & latius disputatione 12.
sectione 4. vbi eandem pœnam declarauimus, pro-
ut incurratur sepeliendo excommunicatum in lo-
co sacro: nam eadem est ratio de vtroque casu: ne-
que hic aliquid addendum occurrit, cum eisdem o-
mnino verbis censura illa in vtroque casu feratur.

Præter hanc pœnam non inuitio aliam ipso iure
latam propter hanc transgressionem: nam si Cle-
rici propriam operam in tali funere exhibeant
proprium munus alicuius ordinis exercendo, ir-
regulares sient, non tamen propter sepulturam,
sed propter executionem ordinis contra inter-
dictum,

De culpa.

dictum: quæ est alia specialis culpa: propter sepulturam ergo non est alia poena ipso iure lata, illa vero sufficit ad indicandam culpam mortalem in hac transgressione (quæ erat altera pars proposita) quia excommunicatio maior non imponitur propter leuiorem culpam. Est autem hæc culpa adeo grauis, non propter excommunicationem, sed potius quia ipsa tam grauis est: ideo est digna excommunicatione: est ergo grauis culpa, quia est in materia graui, & contra absolutam Ecclesiæ prohibitionem; crescit tamen ex maiori contumacia, quando additur excommunicatio.

20.

Mortuus sepultus non incurrit hæc poenā. Et ideo non est exhumandus. Angelus.

Glossa. Innoc.

Hostiensis.

Denique aduertendum est, hanc poenam solum referri ad viuos, quia in eis tantum est culpa: mortuus enim, qui sepelitur, per se non est particeps eius: & ideo non est dignus participatione poenæ. Ex quo infero, si de facto in loco sacro fideles sepeliuntur, siue bona, siue mala fide sepelientium, non esse exhumandos, sed ibi relinquendos: quod docuit Angelus, *Interdictum*, 6. num. 13. & alii. Potest autem dupliciter intelligi. primo, si auferatur interdictum, non esse exhumandos: & hoc per se notum est: quia iam tunc sublatum est impedimentum, ut dixit Glossa cum Innocentio in cap. *Sicuti*, de Sententia excommunic. in 6. verbo *Sepeliri*. Nam tunc etiam si fideles propter interdictum sepulti essent extra locum sacrum, ad illum essent transferendi, ut etiam dixit Glossa cum Innocentio, & Hostiensis in dicta Clementina. i. verbo *Ei*, de Sepulturis. Alio modo potest intelligi, quod etiam durante interdicto exhumandi non sunt: & in hoc etiam sensu credo id esse verum. Tum quia Ecclesiæ solum prohibet actum sepeliendi: non vero effectum, sed terminum eius, postquam id est factus: non enim prohibet fidelium corpora semel sepulta in loco sacro, in eo manere, licet interdictus sit, dummodo personæ ipsæ non fuerint speciali censura affectæ: de quo infra videbimus. Vnde licet factum illud sepeliendi male factum fuerit, factum tamen tenet: neque est illa lex, quæ obliget ad irritandum illud, ut sic dicam, corpus sepulchrum exhumando: vnde cum materia sit odiosa, benignius accipiendū est.

21.

Respondetur obiectis.

Sed contra, quia eadem ratione personæ prohibet semel ingressæ, & admittæ ad audienda diuina tempore interdicti, non essent postea excludendæ: quod est aperte falsum. Item prohibito antecedente, prohibetur id, quod est consequens: argumento cap. *Item*, de Sententia excommunicationis, in 6. Quæ ratio etiam in præsentī procedit. Respondetur negando consequentiam; quia audire, vel assistere diuinis est actus habens (ut inquitur) tractum successuum, qui continue durat, & in quo continue peccatur, quamdiu diuina sunt: & ideo semper vitandus est ille actus, & expellendā persona prohibita, quoties actus interrumpi, & persona excludi potuerit. At vero sepultura Ecclesiastica non est huiusmodi: actio enim illa sepeliendi in loco sacro, quæ prohibita est, non tam diu durat, quamdiu corpus sepulchrum manet: & in hoc sensu non habet tractum successuum pro toto illo tempore, sed finitur consummato effectu. Et ideo lex, quæ illum actum prohibebat, iam non obligat, cum iam non duret actio, quam prohibet, & alias non præcipiat effectum reuocari.

22.

Explicatur axioma, Prohibito antecedente, prohiberi consequens.

Illud autem axioma, prohibito antecedente prohiberi consequens, est verum secundum modum dependentiæ consequentis ab antecedente: nam si illa sit dependentia ab actione, seu re prohibita continue duranti, seu conseruari, ut aiunt, tunc semper est prohibitum consequens ratione antecedentis. Tamen si dependentia tantum sit in fieri, & transacta actione maneat terminus, tunc non est semper prohibita permanentia termini in se, sed solum in antecedente, id est in actione, nec fiat: ta-

men si semel fiat, non prohibetur permanere, ut prohibita fornicatione, in illa prohibetur habere filium ex illa genitum: tamen si semel ita generatus sit, non est prohibitum habere illum, aut præceptum, illum de medio tollere. Sic ergo est in præsentī, idemque est quoties vel in ipso termino non manet aliquid deforme, vel contrariationem, ut est habere rem alienam in furto, vel nisi in ipsa lege aliud expressum sit: neutrum autem reperitur in præsentī, ut declaratum est: & alioqui habet nescio quid inhumanitatis, vel rigoris, exhumare corpus defuncti, ceditque in ignominiam, vel dedecus eius, censeturque moraliter non parua poena illius: & ideo ubi à lege non exprimitur, à nobis adiungenda non est.

SECTIO II.

Quomodo interdictum speciale loci prius ibi Ecclesiastica sepultura.

dictis facile erit hunc effectum in speciali loco interdicto declarare: nam ad illum fere omnia dicta accommodanda sunt, paucis animaduertis. Et ratio à fortiori procedit: quia non minus prohibetur locus specialiter interdictus: solum enim differunt in extensione quoad terminos loci, non vero quoad effectus. Imo in hoc excedit interdictum speciale, quod in eo non habent locum aliqua privilegia concessa tempore interdicti generalis, præsertim moderatio, cap. *Alma*, ut supra visum est.

Quo fit, ut licet alia, quæ diximus de interdicto generali, in speciali locum habeant, illud nihilominus dubium maneat, quod spectat ad privilegium Clericorum concessum in cap. *Quod interdictum Penitent.* & remissio, an scilicet ad interdictum speciale extendi debeat. Nam ille t exus loqui videtur de interdicto generali: & ideo extendi non debet ad speciale, in quo non est eadem necessitas aut ratio, ut supra in simili dictum est. Atque ita sentit Ioannes Andreas. Oppositum vero absolute docuit Hostiensis: fundatur enim in proportionem inter generale, & speciale interdictum: quia non plus vnum operatur in suo loco, quam alius in suo: & ideo specialis sub generali continetur tanquam pars sub toto. Quod fundamentum mihi non probatur, propter contrariam rationem tactam, & latius explicatam circa moderationem cap. *Alma*.

Alii ergo distinctione vtuntur cum Panormitano ibidem: nam Clerici (inquiunt) Ecclesiæ specialiter interdictæ, poterunt in ea sepeliri non vero alienus Clericus, sicut alterius Ecclesiæ. Et hanc opinionem sequitur Couarruias dicta relect. part. 2. §. 2. n. 7. & Syluester, *Interdictum* §. quæst. vlt. qui addit, si in illo loco non sit alia Ecclesiæ, nisi interdicta, tunc posse in ea sepeliri Clericum peregrinum vel alterius Ecclesiæ ibi defunctum, quamuis ipse non expressè loquatur de Clerico peregrino alterius Ecclesiæ: sed de illis Clericis, qui alias Ecclesias non habent. Sed est eadem ratio de omnibus: vel quia moraliter non possunt deferri ad propria loca, vel quia secundum præsentem statum quoad vsum rerum sacrarum æstimantur tanquam incolæ illius loci. Addit etiam, si contingat plures esse Ecclesias, & omnes esse specialiter interdictas, non oportere illa distinctione vti: sed quemlibet Clericum cuiuslibet Ecclesiæ illarū, posse in qualibet earū sepeliri: quia